

Huisartsenzorg voor mensen met een (L)VB

Chronische ziekten en psychische problemen

Milou van den Bemd
Katrien Pouls
Dorien Cohen Stuart

Milou van den Bemd
Beleidsadviseur VGN

Dorien Cohen Stuart
Huisarts

Katrien Pouls
Arts-VG

Programma deel 1

In de huisartsenpraktijk:

- Wat is een (L)VB?
- De zorgvragen en zorggebruik van mensen met een (L)VB
  - Chronische ziekten
  - Psychische problemen
- Wat kan je (morgen) anders doen

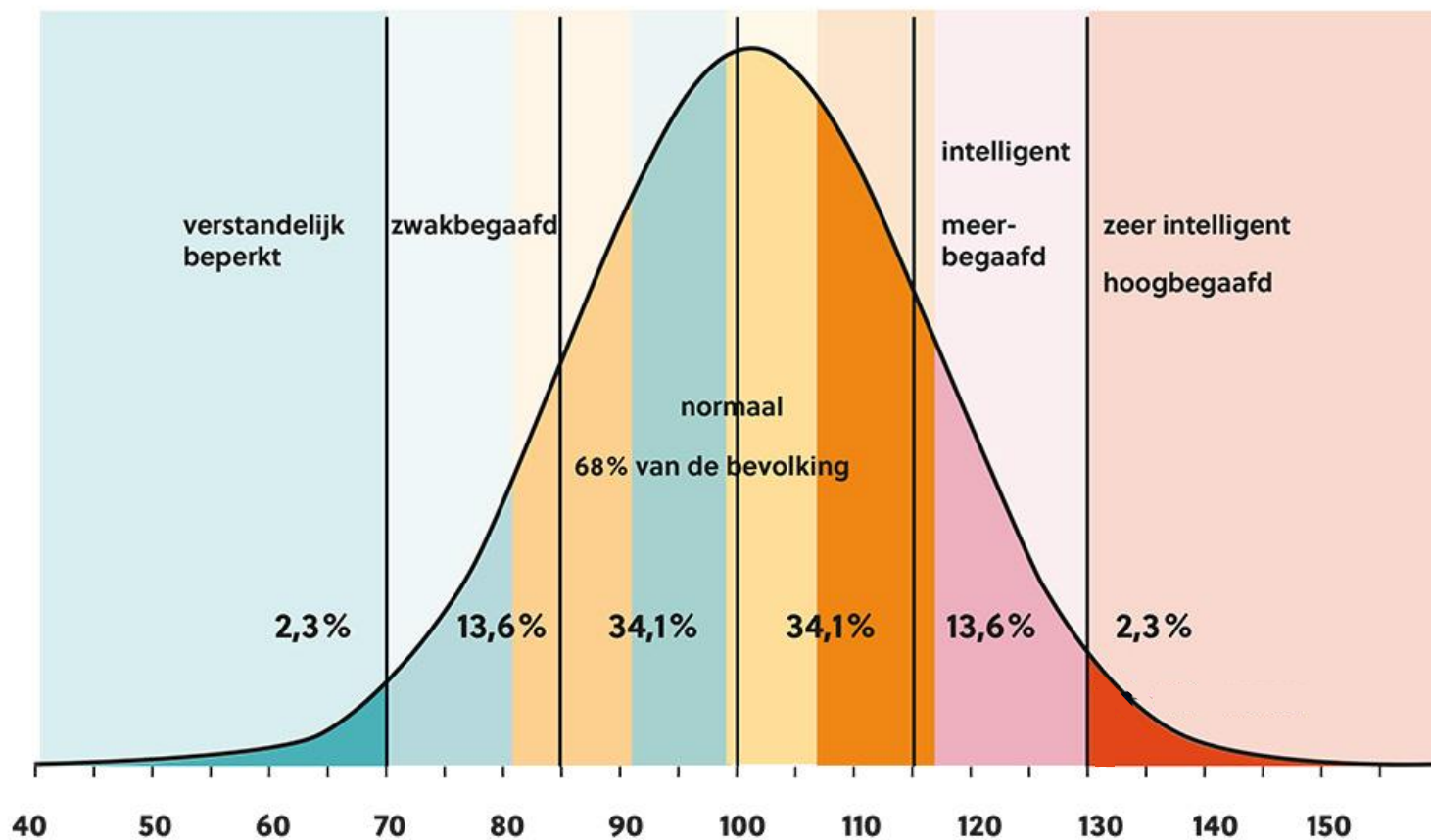
John

Bekend bij de huisarts

- Frequent op spreekuur
- Overgewicht
- Diabetes type 2, sinds 3 jaar
- Paniekaanvallen
- Slaapproblemen

Een verstandelijke beperking wordt gekenmerkt door belangrijke beperkingen in zowel het **verstandelijk functioneren** als in **adaptieve vaardigheden**. Deze beperkingen beginnen vóór de leeftijd van **22 jaar**.

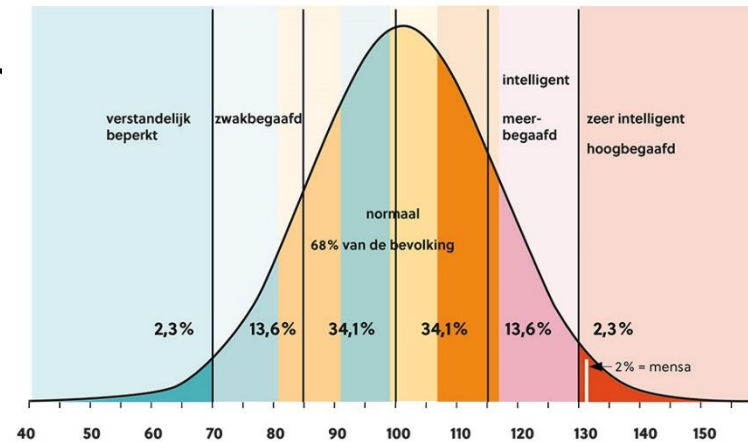

2.3%
van alle Nederlanders

Wat is een licht verstandelijke beperking?

Praktijkdefinitie LVB:

- Beperkte cognitieve vaardigheden (IQ 50-70 en 70-85)
- Beperkte adaptieve vaardigheden
- Ontstaan voor het 22^e levensjaar

6.4% van alle Nederlanders
(**1,2 miljoen mensen**)

Wat is een licht verstandelijke beperking?

<https://www.youtube.com/watch?v=vqyqn2onAIg>

Toetsvraag

Registreer jij een (vermoeden van) LVB in het dossier?

1. Nee,
2. Ja met P85
3. Ja, met een andere ICPC-code
4. Ja, niet als ICPC maar elders

Het (h)erkennen van een (L)VB

80% van de mensen met een LVB **geen** ICPC-registratie P85 (mentale retardatie) in medisch dossier

In de GGZ gaat het om **60%**

Het (h)erkennen van een LVB

Signalenkaart LVB: Landelijk Kenniscentrum LVB

Introductie	Leren & vaardigheden	Communicatie & gedrag	Omgeving & wonen
Wat is een LVB? De afkorting LVB staat voor Licht Verstandelijke Beperking. Het is niet altijd makkelijk om iemand met een LVB te herkennen, omdat met de juiste ondersteuning mensen met een LVB over het algemeen hun leven zelfstandig kunnen vormgeven. Definitie LVB Er wordt gekeken naar 3 criteria: 1. IQ volgens de Nederlandse praktijkdefinitie: • 50/55 – 70 • 70 – 85 én (ernstige) bijkomende problematiek 2. Adaptieve vaardigheden, ook wel sociaal aanpassingsvermogen genoemd: • Conceptuele vaardigheden • Sociale vaardigheden • Praktische vaardigheden 3. Een LVB wordt vaak al zichtbaar gedurende de ontwikkelingsperiode, doorgaans is dat tot het 22e levensjaar. Invloed van stress Als iemand langere tijd in een stressvolle situatie leeft, kan dit invloed hebben op zijn functioneren. Mogelijk is er dan sprake van een functioneren op LVB-niveau. Met het wegnemen van de stress wordt het functioneren weer als vanouds.	Waarom verlopen afspraken soms moeizaam Snelle check • Speciaal, geen of praktijkonderwijs gevolgd • Praktisch opleidingsniveau, MBO 1 en 2 Signalen Meer moeite met: • Klokkijken (digitaal) • Lezen, voorlezen • Schrijven (spelfouten of fonetisch schrijven) • Taalbegrip • Structureren verhaal • Gevolgen overzien • Plannen en organiseren • Nakomen van afspraken • Vasthouden van aandacht • Begrijpen van uitleg/instructies • Begrijpen van brieven van instanties en openen van post • Het houden van overzicht van inkomsten en uitgaven (huishoudboekje/geldbeheer) • Vasthouden baan bij werkgever	Waarom verloopt contact soms moeizaam Snelle check • Klein of geen netwerk • Wantrouwen naar hulpverleners en overheden Signalen Meer moeite met: • Begrijpen van sociale regels • Herkennen van emoties • Reguleren van emoties • Initiatief nemen • (Abstract) denken en plannen • Verkeerd begrijpen van sarcasme • Conflicten met instanties • Zelfoverschatting en/of -onderschatting • Oorzaak van problemen buiten zichzelf leggen • Negatief zelfbeeld • Ontwijkende of sociaal wenselijke antwoorden geven • Makkelijk beïnvloedbaar • Betrokkenheid bij criminele activiteiten (slachtoffer/dader) • Sociaal isolement • Ontwikkeling van psychische en of psychiatrische problematiek	Waarom verlopen praktische zaken soms moeizaam Snelle check • Verblijft in een instelling of woont thuis met inzet van gespecialiseerde begeleiding. * Signalen Meer moeite met: • Vinden van instanties • Hygiëne/zelfzorg • Reizen met het OV • Voeren van (financiële) administratie • Familielid dat het woord voert • Familielid met een LVB • Overmatig vertrouwen en/of afhankelijkheid van hulpverlener • Verminderde gezondheid • Niet digitaal vaardig • Schulden • Kinderlijke hobby's * Denk aan: Accare, Amerpoort, ASVZ, 's Heeren Loo Humanitas DMH, Koraal, MEE, Middin, Pameijer en Pluryn

De verschillen tussen mensen met een LVB kunnen groot zijn. Dus deze signalen gelden niet voor iedereen op dezelfde manier, noch heeft iedereen er in dezelfde mate last van.

Het (h)erkennen van een (L)VB

- **SCIL:** Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking
- **SCAF:** Screener voor adaptief functioneren en licht verstandelijke beperking

John

- SCIL 13
- Psychodiagnostisch onderzoek

Verbaal IQ: 80

Performaal IQ: 71

Werkgeheugen: 65

Verwerkingssnelheid: 68

Sociaal-emotioneel: 6-8 jaar

John

- Overgewicht
- Diabetes type 2, sinds 3 jaar
- Paniekaanvallen
- Slaapproblemen
- *Geen werk*
- *Schulden*
- *Beperkt netwerk*

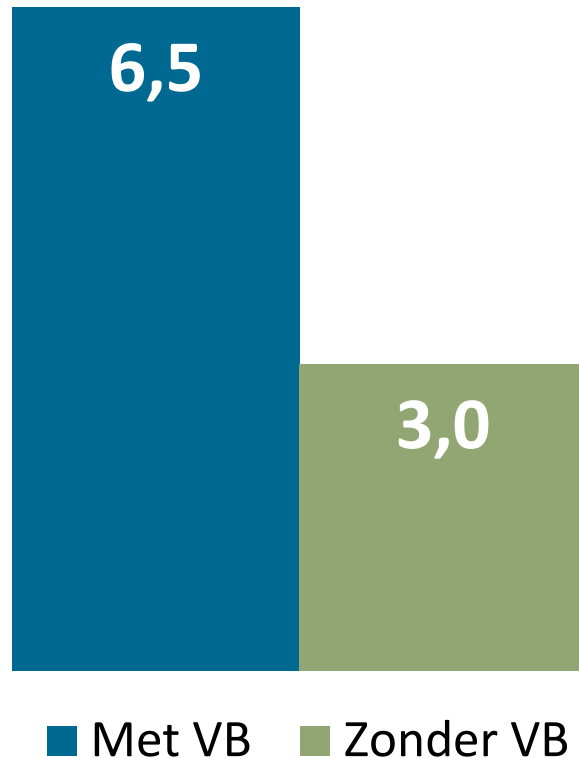

De zorgvragen en zorggebruik van mensen met een (L)VB

Zorgvragen en zorggebruik algemeen

- Multi-problematiek
- Geen duidelijke zorgvraag
- Kost veel tijd van de huisarts

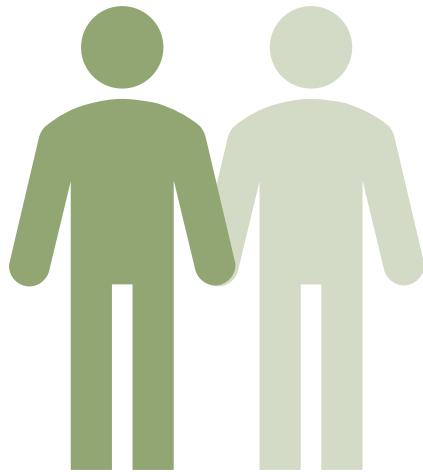
Aantal consulten per jaar

= 2.2 keer vaker contact met huisarts

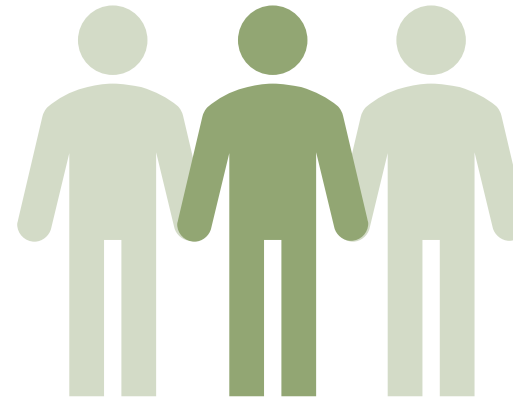
50.5%

Verstandelijke beperking
Geen ziekte (ICPC A97)

31.9%

Geen verstandelijke beperking
Geen ziekte (ICPC A97)

Chronische ziekten bij mensen met VB:

Vaker op jongere leeftijd

Vaker meerdere ziekten
tegelijk (multimorbiditeit)

Mannen met VB hoogste
ziektelast

De zorgvragen en zorggebruik van mensen met een (L)VB

Psychische problemen

Mensen met een LVB:

- Komen vaker met psychische problemen (49% vs 30%)
- Jong (37 jaar vs 51 jaar)
- Meerdere psychische problemen (2 vs 1)

De zorgvragen en zorggebruik van mensen met een (L)VB

Mensen met LVB en **psychische problemen**:

- *Meer gebruik psychofarmaca (55% vs 48%)

- Antipsychotica (20% vs 7%)
- Meer type per jaar (2,7 vs 2,0 type/jr)

- *POH-GGZ iets minder vaak betrokken (25 vs 27%)

Toetsvraag

Met de huidige NHG-standaard CVRM heb ik voldoende handvatten voor patiënten met een verstandelijke beperking.

1. Ja
2. Nee

Wat kan morgen anders voor John?

- Makkelijke taal
- Ondersteunende communicatie
- Terugvraagmethode
- Extra tijd
- Netwerk betrekken
- Registratie van de beperking
- Continuïteit zorgverlener

Wat kan anders?

- Wees alert op een LVB en doe ervaring op
- Oefen met de SCIL/SCAF
- Betrek actief het netwerk van de patiënt
- Bouw een netwerk op je regio:
  - IQ-test mogelijkheden
  - Consultatie arts VG/psychiater/collega
  - Sociale domein
- Maak je praktijk LVB-proof (makkelijk lezen website)